

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація. Термінологія будь-якої науки твориться, шліфується й уніфікується у зв'язку з розвитком цієї науки. Протягом тривалого періоду свого становлення медична терміносистема, як і будь-яка інша, зазнавала різноманітних внутрішньомовних та позамовних впливів.

Ключові слова: термінологія, термін, кодифікація, націоналізація, уніфікація.

Усвідомленню національної специфіки рідної мови, встановленню її зв'язку з історією, багатою культурою, світоглядом пращурів сприяє етимологізація багатющого лексичного пласту – науково-професійної термінологіки, у тому числі й медичної. Тому проблема унормування і стандартизації термінології, підготовки термінологічних словників і довідників, утворення наукової термінології до підручників, навчальних посібників, у методичне забезпечення є актуальною проблемою.

Процес становлення наукової термінології пов'язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Історія розвитку термінології визначається рядом особливостей як інтралінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру. Це процес у його причинних зв'язках, у його зумовленості суспільною дійсністю.

Кожна природно сформована термінологічна система розвивається за законами спадковості й еволюції. Наукове мислення породжує поняття у формі абстракції єдності, позбавленої всього суб'єктивного, чуттєвого у відродженні. Терміни, фіксуючи цю сутність, закріплюють результати пізнавальної діяльності людей, тому наукова термінологія стає певним завершеним етапом наукового дослідження реальних об'єктів [12, 48].

Розвиток української медичної термінології сягає своїм корінням у другу половину XIX ст. і пов'язаний з появою лексикографічних праць М.Левченка, П.Єфименка, І.Верхратського та перших україномовних медичних текстів наукового стилю – науково-популярних видань, присвячених лікуванню різних захворювань (книги С. Носа «Про хвороби і як їм допомогти», 1874; «Ліки своєнародні, з домашнього обиходу і в картинах життя», 1875; М.Федоровського «Про дифтерит, або обкладки», 1882 та ін.).

У розвитку української медичної термінології можна виділити чотири періоди: перший період, підготовчий (II пол. XIX ст. – поч. XX ст.); другий період, творчий (1917 р. – початок 30-х рр. XX ст.); третій період, русифікаційний (поч. 30-х рр. XX ст. – кінець 80 рр. XX ст.); четвертий період, антирусифікаційний (поч. 90-х рр. XX ст. – наш час).

Перший період пов'язаний із журналом «Основа», діяльністю Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, наукових товариств Східної України.

Як справедливо зауважує М.А.Жовтобрюх, хоча до 60-х років і з'явилися наукові праці українською літературною мовою, але про власне науковий стиль мова тоді ще не йшла. Питання про його виокремлення на народномовній основі вперше серйозно поставила «Основа» [8, 319].

Однією з найважливіших передумов існування і розвитку наукової мови є формування терміносистем. Тому зрозумілою є увага до термінологічної лексики редакції журналу «Основа», який почав виходити з 1861 року.

На сторінках журналу «Основа» у статті «Зам'ятка о русинской терминологии» (1861 р.) М.Левченко зробив першу спробу визначити принципи укладання українських термінологічних словників. Він запропонував утворювати всі терміни науки «в дусі народної мови» [10, 183], відмовитися від іншомовних запозичень, використовувати лише загальнозрозумілі й легковимовні терміни. М.Левченко у своєму словничку, доданому до статті, пропонує, зокрема, такі відповідники інтернаціональних термінів: *азот* – *душець*, *алгебра* – *німоцот*, *аналітика* – *розборниця*, *аптека* – *лікарник*, *арифметика* – *щотниця*, *атом* – *первець*, *ботаніка* – *рослинниця*, *лабораторія* – *дільня*, *хірургія* – *гойниця*, *хімія* – *лучба* (з чеськ.), *пульс* – *живчик*. Багато термінів цього словника, занадто спрIMITизованих, взагалі не вийшли за його межі.

М.Левченка підтримав П.Єфименко у рецензії «По поводу «Зам'ятка о русинской терминологии» г. Левченка, який дотримувався тих же теоретичних принципів щодо формування термінів. «Потрібно мати на увазі, – писав він, – щоб кожний термін був створений від того слова, що існує в рідній мові, і... щоб закінчення термінів відповідали формам нашої мови» [9, 45]. Він не погоджувався з Левченком тільки щодо творення і граматичного оформлення окремих конкретних термінів. На його думку, наприклад, не можна творити іменник *щотниця* від неіснуючого в українській мові слова *счет*, а треба виводити його від *лік*, *лічба* або *рахуба*. Серед запропонованих ним термінів були й медичні та біологічні (наприклад, слово *бабич* з чеської мови як відповідник до російського *акушер*, *зілляник* – *гербарій*, *подобенство* – *аналогія*).

Прагнення створити наукову термінологію на «матернімЪ язиці» знайшло прихильників і в Західній Україні. І.Верхратський з 1864 року почав публікувати окремими випусками «початки до уложення номенклатури і термінології природно-

писної, народної» (Львів, 1864 – 1879). Підґрунтям національної термінології він справедливо проголошує народномовну систему, а головною проблемою лексикографії вважає відбір із усної народної мови слів, здатних термінологізуватись, та їхнє наукове опрацювання. Разом з тим, І. Верхратський пробує перекладати наукові латинські назви, а також сам створює термін «після одмітнійшої визначки твору природного». Головне ж правило, яким керувався І.Верхратський при створенні нових термінів, було таким: «...нові терміни так належить складати, якби їх зложив сам люд, коли-б дійшов до одвітного степеня образования».

Погляди М. Левченка, П.Єфименка, І.Верхратського на наукову термінологію для середини ХІХ – початку ХХ століття не були випадковими. То був час у науці, коли всі європейські народи «націоналізували» латинську термінологію. Вчені прагнули створити такі терміни, які були б зрозумілими кожній простій малоосвіченій людині без додаткового тлумачення. Таким чином, українська медична термінологія, як і наукова термінологія взагалі, переживала у цей період процеси, які у своєму розвитку наближалися до загальноєвропейського термінотворення.

У 1892 році у Львові було організовано Наукове товариство ім. Шевченка, яке головним своїм завданням мало «плекати та розвивати науки в українсько-руській мові». Роботу по створенню української медичної термінології розгорнула математично-природописано-лікарська секція, яка видавала «Збірник математично-природописано-лікарської секції НТШ» (з 1987 р.) і «Лікарський збірник» (1898 – 1904 рр.). Тут друкувалися наукові праці І.Верхратського, В.Левицького, І.Горбачевського, Є.Озаркевича, О.Дакури, Я.Гординського.

На сторінках цих збірників було висловлено чимало цінних думок щодо теорії терміна і термінотворення, велись дискусії щодо шляхів формування української хімічної й медичної термінології. Поштовхом до цього став «Начерк термінології хімічної» В.Левицького, надрукований 1903 р. у «Збірнику математично-природописано-лікарської секції НТШ» (т. 9). Вчений намагався задовольнити практичні потреби хімічної науки, а водночас довести великі потенціальні можливості української мови, показати її здатність до творення назв найскладніших наукових понять.

Через рік, у 1905 році, у празькому «Українському Медичному Віснику» на працю В.Левицького з'явилася критична стаття І.Горбачевського «Уваги термінології хемічній», у якій він пропонує свій проект розбудови української хімічної термінології. Якщо В.Левицький, не відкидаючи міжнародну хімічну термінологію, все ж таки орієнтувався на народну мову, то І.Горбачевський стояв на засадах міжнародної (інтернаціональної) термінології. Фактично щодо термінології органічної хімії він підтримав В.Левицького, але стосовно неорганічної хімії, на

відміну від В.Левицького, вважав за необхідне, «щоби ціла система термінології мала за підставу термінологію міжнародну» [6, 2]. Основним аргументом на користь міжнародної термінології професор І.Горбачевський вважає прагматичний бік справи: через прийняття і засвоєння міжнародної термінології українським хімікам буде «значно улегшене познайомлене з літературою світовою» [6, 3].

Виступаючи за введення міжнародної термінології в українську науку, І.Горбачевський прекрасно розумів, що українська наука повинна увійти у світову, і постійно стежив за загальними тенденціями в українському термінотворенні. Він переконливо висловлювався про те, що негація національного термінологічного надбання гальмує повноцінний розвиток міжнародної номенклатури на конкретному національному ґрунті. Пізніше, у 1947 р., у статті «Теперішній стан української номенклатури неорганічної хемії» (Лейпціг) він писав: «Протягом останніх кільканадцяти літ... народна номенклатура... зблизилася до міжнародної... Можна сподіватися, що в українській хімії прийдуть до вживання обидві системи: народна та міжнародна – так, як і в інших народів».

Слід підкреслити, що у випусках «Збірника НТШ» також чи не вперше в українському мовознавстві порушувалося актуальне і на сьогодні питання про впорядкування медичної терміносистеми. Про це свідчить стаття Я.Гординського «Кілька слів про термінологію» (1897 р.).

Перший період у розвитку української медичної термінології знаменний утворенням наукових товариств у Києві (1913 р.) та Луганську (1918 р.). Медична секція українського наукового товариства в Києві почала роботу над медичним українським словником. Над формуванням української термінології працювала також і київська «просвіта» (до заборони її існування у 1910 році).

У цей час українські медичні науково-практичні праці вперше почали друкуватись власне науковим стилем у «Лікарському збірнику НТШ» у Львові (1898 – 1904), в «Записках Українського наукового товариства» в Києві (1908 р.) та в «Збірнику медичної секції Українського наукового товариства» в Києві (1910 – 1918 рр.). Крім того, медична термінологія уже тоді мігрує з наукового в інші стилі української літературної мови. Модест Левицький – лікар, філолог і письменник – увів медичну термінологію в художній стиль. У своїх оповіданнях з життя лікарів («Нюбея», «Санітар» та ін.) він перший в українській літературі широко вживає медичні терміни, вводячи їх як у мову лікаря-оповідача, так і в діалоги медиків, причому і в побутових ситуаціях.

Слід відмітити, що нормальному функціонуванню медичної (як і будь-якої іншої) термінології у цей час перешкоджала її невпорядкованість, про що свідчить наявність зайвих лексичних, фонетичних і морфологічних дублетів та варіантів (*хвороба – хороба, щеплення віспи – щепління віспи, ту-*

беркульоз – туберкульоза, лічіння – лічінне, медичний – медичинський тощо).

Отже, перший період у розвитку української медичної термінології був етапом накопичення термінологічного матеріалу, формування теоретичних основ медичної термінології.

Другий період (1917 р. – поч. 30-х рр. ХХ ст.), творчий, ознаменувався виданням ряду медичних словників, а саме: Адаменко П. Медичинський словничок. – Могилів на Поділлі, 1917. – 40 с.; Курило О. Російсько-український словничок медичної термінології. – Київ. – 31 с.; Галин М. Російсько-український медичний словник. – Київ, 1920. – 144 с.; Александровський Б.П. Шкільний медичний словник (за Галиним). – Полтава, 1924. – 41 с.; *Nomina anatomia ucrainica*: Анатомічні назви, прийняті в Базелі на ІХ зборах Анатомічного товариства, перекладені на українську мову / За ред. Ф.Цешківського, О.Черняхівського, О.Курило. – Київ, 1925. – VIII, 80 с.; Галин М. Латинсько-український словник. – Прага, 1926. – XII, 304 с.; Корчак – Чепурівський О. Номенклатура хвороб. Латинсько-українські назви хвороб та російський покажчик до них. – Київ, 1927. – 50 с.; Кисільов Ф.Ф. Медичний російсько-український словник. – Харків, 1928. – 142 с.; Практичний словник медичної термінології / В.Крамаревський, О.П'ятак, В.Савицький, О.Туровець, А.Шукинок. – Харків, 1931. – 86 с.

Координаційну роботу з уніфікації термінології на даному етапі здійснював Інститут української наукової мови Академії наук (ІУНМ), заснований 1921 року. Інститут поділявся на шість відділів, серед яких у природничому діяла медична секція. Оцінюючи роль ІУНМ у термінологічній розбудові української мови, І.Огієнко писав: «Усі відділи Української Наукової Мови виробили для складання термінів і термінологічних словників... найкращу методологію й трималися її» [11, 338].

У цей період значно розширилася сфера функціонування української медичної термінології: вона все більшою мірою входить у медичну науку та освіту. Видаються українською мовою десятки оригінальних та перекладних підручників з медицини.

У цей час були засновані і виходили з друку українські наукові медичні видання, зокрема, загальнолікарські журнали «Український медичний журнал», «Київський медичний журнал», «Український медичний архів», «Українські медичні вісті», «Журнал медичного циклу ВУАН», «Профілактична медицина», «Радянська медицина», перші українські вузькоспеціальні видання як теоретичного, так і клінічного характеру, численні науково-популярні місячники, бюлетені та газети. Наукові медичні установи вперше починають друкувати українською мовою свої матеріали. Українська медична література видавалася не тільки в Києві та Харкові, торішній столиці, а й майже в усіх великих містах України. Найбільша кількість медичних журналів на Україні була видана у 1920 – 1929 рр.,

серед яких 22 – українською мовою. Українські вчені, викладачі вузів, співробітники щойно створених науково-дослідних інститутів, лікарі докладали усіх зусиль для розвитку та утримування українських медичних видань, незважаючи на складні соціально-політичні умови.

Формуючи національну терміносистему, всі українські вчені-мовознавці дотримувалися принципу, що при термінотворенні потрібно використовувати як уже існуючі у мові лексеми, так і новостворені.

Так, О.Курило вважала, що в наукових розвідках здебільшого треба обмежитися міжнародною термінологією, цілком доступною й зрозумілою для читача. Цим принципом вона керувалася при створенні «Російсько-українського словника медичної термінології» (1918 р.), який призначався для шкільного вжитку. Перекладаючи російську термінолексику, автор намагався підібрати власне українські слова: рос. *артерия* – укр. *б'ючка*, *б'ючиця*; *барабанная перепонка* – *плінка*, *тарабанич*; *радужная оболочка* – *веселкова оболонка*; *желудочек сердца* – *комірка серця*; *роды* – *родиво*, *поліг*, *злоги*; *сознание* – *тямок*, *тямління*; *кисть руки* – *кетяг*, *китиця* тощо. Більшість термінів, запропонованих О.Курило, на сьогодні вийшли з активного вжитку, але окремі закріпилися в науковому мовленні, наприклад, *білі кров'яні тільця*, *волокно*, *гомілка*, *дихання*, *зір*, *повіка*, *рухомий нерв*, *сухожилля*, *тім'я*, *тканина*, *шлунок* та ін. Іншомовних слів у цьому словнику зафіксовано небагато, причому вони подаються як синонімічні до власне українських лексем. Серед них такі терміни, як *лімфа*, *капіляри*, *аорта*, *анатомія* тощо.

На тих же концептуальних засадах було укладено й «Російсько-український медичний словник» М.Галина, переглянутий і остаточно впорядкований у 1920 році редакційною комісією під головуванням О.Корчака–Чепурівського. У 1926 році в Празі М.Галин видав «Медичний латинсько-український словник». Одним з принципів його термінологічної концепції була характерна для тогочасного українського термінотворення тенденція до побудови термінів на власне українському ґрунті, з використанням українського мовного матеріалу. М.Галин вважав, що «українська народна медична термінологія» має багато споріднених рис із греко-латинською. Тому, беручи за основу греко-латинську термінологію, яка розвивалася й удосконалювалася з часів Гіппократа, необхідно «наблизити її до загального розуміння, себто виникла потреба в перекладах наукової греко-латинської медичної термінології на властиву народові мову» [2, 33]. М.Галин виробив певні семантико-словотвірні правила перекладу наукової греко-латинської медичної термінології на «властиву народові мову», згідно з якими у самому слові має міститися вказівка як на характер захворювання (виражається суфіксом або закінченням), так і на хворий орган, частину тіла (виражається кореневою морфемою). Наприклад, до грецьких

назв пухлин з компонентом – *ома* (рос. *саркома, миома, остеома* тощо) добиралися або створювалися українські відповідники на –*ак* (–*як*): *м'язак, кістяк*; до назв запалень внутрішніх органів і тканин з латинським компонентом – *итис* (рос. –*ит*: *кератит, энтерит, нефрит, миокардит*) добиралися українські слова на –*иця*: *рогівниця, кишковиця, нирчиця (нирковиця), м'язосердниця*.

Синонімію в термінології М.Галин вважав небажаною, хоча часто у своїх словникових статтях наводить синонімічні ряди, обумовлюючи це тим, що українська термінологія ще не стандартизована.

Таким чином, одними з основних критеріїв термінотворення М.Галин вважав вмотивованість та системність.

У своїй лексикографічній практиці М.Галин керувався прагненням використати досвід інтернаціональної медичної термінології для розбудови української терміносистеми, прагненням сприяти піднесенню медичної освіти українського народу, оптимізації спілкування в медичній галузі, насамперед між лікарем та пацієнтом.

Саме на засадах термінологічної концепції М.Галина базувалася більшість лексикографічних медичних праць 20-х років. Невідомо, яким саме шляхом (масового чи, навпаки, обмеженого, фільтрованого прийняття іншомовних слів) розвивалася б далі українська медична термінологія, якби у 30-х роках майже весь доробок української науки у цій галузі не був перекреслений і розвиток української термінології примусово не пішов у руслі російської термінологізації.

Третій період (початок 30-х років ХХ ст. – кінець 80-х років ХХ ст.), русифікаційний, пов'язаний із широкомасштабною компанією боротьби з «українським націоналізмом» на мовному фронті. У 1930 р. після сфабрикованого процесу «Спілки визволення України», жертвами якого стали провідні діячі української культури, в тому числі академік С.Єфремов, керівник Інституту української наукової мови Г.Холодний, шість учених-медиків, було розформовано Інститут української наукової мови. Наукові дискусії, без яких не розвивається жодна наука, були припинені, а натомість почали з'являтися статті, що звучали як судові вирoki: «Знищити коріння українського націоналізму на мовному фронті», «Викоринити, знищити націоналістичне коріння на мовному ґрунті» (1933 р.), що стало підставою для ідеологічної перевірки мовознавства, відповідно до «Резолюції Комісії НКО для перевірки роботи на мовному фронті в питаннях термінології» (1934 р.). Замість заборонених термінологічних словників були видані термінологічні бюлетені, які фактично стали списками репресованих термінів. Кожен бюлетень виходив під гаслом «проти націоналізму в математичній, фізичній, медичній термінології».

Було видано п'ять бюлетенів, і першим з них – «Медичний термінологічний бюлетень» (1934 р.). Цими бюлетенями було вилучено близько половини рекомендованих українських термінів, а нато-

мість «запропоновано» кальковані з російської або міжнародні в російській транскрипції, які не відповідали внутрішній структурі української літературної мови. Пізніше, у 1936 р., був виданий «Словник медичної термінології», «очищений від шкідницької термінології» («Словник медичної термінології» / Уклад.: І.М.Кириченко та ін. – К., 1936. – 220 с.), – і термінологічна робота в Україні припинилася на багато років, а більшість виданих до цього часу медичних словників було знищено або заховано у спеціальних архівах, і тепер цих видань немає навіть у ряді великих бібліотек.

Але, незважаючи на складні суспільно-політичні умови, все ж таки розроблялися теоретичні проблеми термінології, розвивалася українська медична лексикографія. Хоча і малими тиражами, вийшли з друку такі словники: Кніпович М.Ф. Словник медичної термінології. – К., 1948. – 444 с.; Українсько-латинсько-російський медичний словник / Г.В.Казьєр, В.Г.Соколовський, І.О.Февральов, П.П.Чернецький. – К., 1960. – 487 с.; Нетлюх М.А. Латинсько-український анатомічний словник (Міжнародна та українська анатомічна номенклатура). – К., 1972. – 288 с.; Федотов О.В., Очкурєнко О.М., Фенчин К.М. Морфологічний словник медичної термінології. – К., 1985. – 312 с. Проте українські медичні терміни не мали сфери застосування, що є головною умовою існування «живої» термінології. У медичних навчальних закладах України викладання майже усіх дисциплін було переведено на російську мову, дисертації писалися російською мовою, наукова медична література переважно була також російськомовною. У 60-х роках з дев'яти медичних журналів, які видавалися на Україні, п'ять було україномовними: «Педіатрія, акушерство і гінекологія», «Фармацевтичний журнал», «Український біохімічний журнал», «Мікробіологічний журнал», «Фізіологічний журнал 2». У 1976 році під час чергової хвилі русифікації майже усі ці видання були ліквідовані, крім українського двомісячника «Педіатрія, акушерство і гінекологія».

Але сильна історична традиція, загальний процес еволюції літературної мови і, звичайно, самовіддані вчені робили все можливе, щоб українська термінологічна діяльність не припинилася. Все це дало змогу переглянути українську термінологію на наступному етапі.

Початок **четвертого періоду** (90-і роки ХХ ст. – наш час), антирусифікаційного, збігається з часом здобуття Україною незалежності. У цей час активізується українська медична термінографія. Українські вчені усвідомлюють, що державотворення нерозривно пов'язане з термінографією, адже процес термінотворення – це процес одного з аспектів української державної мови, яка є і має бути єдиною в Українській державі, оскільки тільки сильна незалежна держава базується на мові народу, який дав їй назву.

У 90-х роках виходять медичні термінологічні словники, серед яких: Орфографічний словник українських медичних термінів. – Львів, 1993. –

473 с.; Присяжнюк Марія. Російсько-український медичний словник професійної мови фахівців. З внутрішніх хвороб (із тлумаченням термінів). – Київ, 1995. – 504 с.; Українсько-латинсько-англійський медичний тлумачний словник: У 2 т. – Львів, 1995. – Т. I. – 651 с.; Т. II. – 786 с.; Російсько-український словник наукової термінології. Біологія. Хімія. Медицина. – Київ, 1996. – 660 с. та ін.

Головною особливістю цих словників є те, що в них здійснюється перегляд і упорядкування медичної термінології, продовжуються перервані раніше давні традиції української термінографії, відновлюються органічні для української мови словотвірні моделі, розробляються нові форми лексикографічного опрацювання медичних термінів. Виникають труднощі у зв'язку з неусталенням норм українського правопису [14, 36].

Водночас розширюється сфера функціонування української мови у медичній галузі: у навчальних, лікувальних, науково-дослідних закладах починають ширше використовувати українську мову, відроджуються старі україномовні видання. Відновлено «Лікарський збірник» НТШ, почали виходити медичні газети, зокрема: «Ваше здоров'я» (Київ), «Медична газета України» (Львів), «Народний лікар України» (Житомир), «Слово лікаря» (Миргород), «Медична академія» (Тернопіль) та ін.

Всього в Україні на даний час виходить тридцять медичних журналів, третина з яких друкує всі статті українською мовою. Серед них – «Педіатрія, акушерство та гінекологія» (Київ), «Фармацевтичний журнал» (Київ), «Вісник фармації» (Харків), «Український радіологічний журнал» (Харків), «Ліки» (Київ), «Будьмо здорові» (Київ), «Новини стоматології» (Львів), «Інфекційні хвороби» (Тернопіль), «Шпитальна хірургія» (Тернопіль). Інші журнали є або двомовними, або російськомовними. Для медичних закладів освіти українською мовою видаються окремі монографії та підручники.

Отже, сфера застосування української медичної термінології на сучасному етапі значно розширилася.

Підсумовуючи сказане, слід відмітити, що українська медична термінологія формувалася шляхом використання діалектних, просторічних лексем, забутих термінів, що зафіксовані в історичних джерелах, рідномовних новотворів та іншомовних запозичень. На сучасному ж етапі знову посилюється увага до національних елементів в українському медичному термінотворенні, що сприятиме розвитку і збагаченню як медичної терміносистеми зокрема, так і сучасної української літературної мови в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відродження української державності: проблеми історії та культури: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Ч. I. – Одеса, 1996.
2. Галин М. Медичний латинсько-український словник. – Прага, 1926.
3. Галин М. Російсько-український медичний словник. – Київ, 1994.
4. Ганіткевич Ярослав. Відродимо українську медичну літературу // Лікарський збірник. – Нова серія. – Т. III. – Львів, 1996. – С. 58 – 63.
5. Ганіткевич Ярослав. Медична секція Українського наукового товариства в Києві – перша наукова організація українських лікарів у Наддніпрянській Україні // Пундій Павло. Українські лікарі: Бібліографічний довідник. – Кн. I. – Львів – Чикаго, 1994. – С. 271 – 279.
6. Горбачевський І. Уваги о термінології хімічній // Збірник Математико-природописно-лікарської секції НТШ, 1905. – Т. 10. – С. 2.
7. Горецький П.Й. Історія української лексикографії. – К., 1963.
8. Жовтобрюх М.А. Мова української преси. – К., 1963.
9. Єфименко П. По поводу заметки г. Левченка «О русинской терминологии» // Основа, 1862, серпень.
10. Левченко М. Заметка о русинской терминологии // Основа, 1861, липень.
11. Огієнко Іван (митрополит Іларіон). Історія української літературної мови. – К., 1995.
12. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство. – Львів, 1994.
13. Плющ В. Медичні журнали // Енциклопедія українознавства. – Перевидання в Україні. – Львів, 1996. – Т. 4.
14. Юкало В.Я. Культура мови. – Тернопіль, 1999.

Nina Zhovtobrukh

The formation of ukrainian medical terminology

Summary. The terminology of any science, including medical, created, polished and unified with the development of this science. During the long period of its formation the medical terminology was changed greatly, under the influence of internal and extra linguistic changes.

Key words: terminology, term, codification, nationalization, unification.